

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО КЮРКЧИАН С/У БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 44626/98)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

24 март 2005

ВЛЯЗЛО В СИЛА

24/06/2005

Решението става окончателно при наличие на обстоятелствата, упоменати в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията. Същото може да е предмет на редакционен преглед.

По делото Кюркчиан с/у България,

Европейският съд по правата на човека (Предишно първо отделение), заседаващо в състав:

Г-н К. Л. РОЗАКИС [C.L. ROZAKIS], *Председател*,

Г-жа С. БОТУШАРОВА [S. BOTOUSCHAROVA],

Г-н А. КОВЛЕР [A. KOVLER],

Г-жа Е. ЩАЙНЕР [E. STEINER],

Г-н К. ХАДЖИЕВ [K. HALYEV]

Г-н Д. СПИЛМАН [D. SPIELMANN],

Г-н С.Е. ЙЕБЕНС [S.E. JEBENS], *съдии*,

и Г-н С. НИЛСЕН [S. NIELSEN], *Секретар на отделението*,

В разпоредително заседание, проведено на 3 март 2005,

Постанови настоящото решение на посочената по-горе дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. Делото е образувано по жалба (№ 44626/98) срещу Република България, подадена на 9 юли 1998 до Европейската комисия по правата на човека ("Комисията") на основание предишния член 25 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от г-н Оник Аршавир Кюркчиан [Onnik Arshavir Kiurkchian] и г-жа Нурица Хаик Кюркчиан [Nuritza Haik Kiurkchian], български граждани, родени съответно през 1937 и 1947 и живущи в Пловдив ("жалбоподатели").

2. Жалбоподателите, на които е предоставена правна помощ, първоначално се представляват пред Съда от г-н К. Петров [K. Petrov], адвокат от Софийската адвокатска колегия, а от 9 април 2001 - от г-н М. Екимджиев [M. Ekimdjiev], адвокат от Пловдивската адвокатска колегия. Българското правителство ("Правителството") се представлява от неговите агенти, г-ца М. Пашева [M. Pasheva] и г-ца М. Димова [M. Dimova] и от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателите твърдят, по-специално, че производството, което образували срещу общината и техните съседи, не било проведено в рамките на разумен срок и че неговата прекомерна продължителност позволила на съседите им да завършат строителството на сграда, пречатваща достъпа на слънчева светлина до дома им.

4. Жалбата е внесена в Съда на 1 ноември 1998, когато влиза в сила Протокол № 11 към Конвенцията (член 5, алинея 2 от Протокол № 11).

5. Жалбата е разпределена на Първо отделение на Съда (член 52, алинея 1 от Правилника на Съда). В рамките на това отделение, в

съответствие с член 26, алинея 1, е определен състав, който да разгледа делото (член 27, алинея 1 от Конвенцията).

6. С решение от 22 януари 2004 Съдът (Първо отделение) обявява жалбата за допустима.

7. На 1 ноември 2004 Съдът променя състава на своите отделения (член 25, алинея 1). Настоящото дело е разпределено на новообразуваното Първо отделение (член 52, алинея 1).

8. Нито жалбоподателите, нито Правителството представят становища по същество.

ФАКТИТЕ

9. Жалбоподателите са родени съответно през 1937 и 1947 и живеят в Пловдив.

10. Жалбоподателите притежават първия етаж от къща с двор в Пловдив. През май 1992 собствениците на съседната сграда започнали преустройство, без да получат необходимото разрешение от органите, осъществяващи надзор върху строителството. Строителните работи били представени като преустройство на съществуваща сграда, но изглежда, в действителност, старата постройка била съборена и заменена с по-висока и по-широка нова сграда.

I. ПРОИЗВОДСТВО ОТНОСНО ЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТТА НА СТРОИТЕЛСТВОТО СЪГЛАСНО ЗАКОНА ЗА ТЕРИТОРИАЛНО И СЕЛИЩНО УСТРОЙСТВО

11. През май и юни 1992 жалбоподателите подали жалби до кмета и главния архитект на общината. Те твърдели, че не са дали съгласие за строежа и че проектът на новата сграда не отговарял на приложимите законови изисквания.

12. На неупомената дата общинските органи наредили спиране на строителството. Проектът на сградата бил изменен, а промените - съобщени на жалбоподателите.

13. На 7 септември 1992 жалбоподателите представили възражения срещу молбата на съседите за узаконяване на строителството.

14. На 19 януари 1993 общинските органи отхвърлили възраженията на жалбоподателите.

15. С решение от 18 март 1993 строежът бил узаконен.

16. На 14 юни 1993 жалбоподателите подали жалба до Пловдивския окръжен съд срещу акта за узаконяване от 18 март 1993.

17. На първото съдебно заседание, състояло се на 15 юли 1993, жалбоподателите поискали от съда да конституира техните съседи като

ответници, наред с Община Пловдив. Съдът уважил искането им и отложил делото.

18. Второто заседание било проведено на 23 август 1993. По молба на жалбоподателите съдът назначил техническа експертиза, която да установи дали строителството е било извършено в съответствие с приложимите технически правила.

19. На 29 декември 1993 се състояло третото съдебно заседание. Един от ответниците заявил, че не бил получил препис от жалбата на жалбоподателите и поискал отлагане на делото. Първият жалбоподател поискал да бъде допусната графологична експертиза, която да установи дали действително подписът в общинските книги, във връзка със строителството, бил негов. Съдът уважил исканията на страните и отложил делото за друга дата.

20. Следващото съдебно заседание се провело на 11 април 1994. Съдът приложил техническата и графологичната експертизи към доказателствата по делото и разпитал вещите лица. Съседите на жалбоподателите поискали изготвяне на нова тройна техническа експертиза. Съдът уважил това искане и отложил делото.

21. Насроченото за 30 юни 1994 заседание не се провело поради отсъствието на един от ответниците.

22. На следващото заседание, състояло се на 26 октомври 1994, тримата експерти представили заключението си. Установявайки, че са пропуснали да изследват някои относими документи, съдът им дал указания в тази насока и им поставил допълнителна задача, съобразно искането на ответниците. Делото било отложено.

23. Последното заседание пред Пловдивския окръжен съд се провело на 25 януари 1995. Съдът приел заключението на тройната експертиза и някои други писмени доказателства. Изслушал също така становищата на страните по съществото на спора и обявил, че ще се произнесе с решение.

24. С решение от 30 юни 1995 Пловдивският окръжен съд отхвърлил жалбата на жалбоподателите.

25. На 24 август 1995 жалбоподателите обжалвали пред Върховния съд.

26. Констатирайки, че жалбоподателите не били заплатили дължимата държавна такса, съдът им дал указания в тази насока. Те внесли държавната такса на 11 септември 1995.

27. На неупоменати дати през септември и октомври 1995 преписи от молбата за преглед били връчени на другите страни и на 20 октомври 1995 делото било изпратено на Върховния съд.

28. През 1997, след реформата на съдебната система в България, всички подсъдни на Върховния съд административни дела били препратени на новосъздадения Върховен административен съд.

29. Съдебното заседание, насрочено от Върховния административен съд за 3 ноември 1997, не се провело поради нередовното призоваване на съседите на жалбоподателите.

30. На 12 януари 1998 Върховният административен съд провел заседание. Той изслушал становищата на страните по същество и обявил, че ще се произнесе с решение.

31. С окончателно решение от 30 март 1998 Върховният административен съд отменил решението на Пловдивският окръжен съд и обявил акта за узаконяване от 18 март 1993 за нищожен, тъй като не бил издаден от компетентен орган.

32. През март 1998 строителството в съседния имот вече било завършено.

II. ПРОИЗВОДСТВОТО НА ОСНОВАНИЕ ЧЛЕН 109 ОТ ЗАКОНА ЗА СОБСТВЕНОСТТА

33. На 28 април 1993 жалбоподателите образували производство срещу съседите си пред Пловдивския районен съд. Те твърдели, че строежът в съседния имот нарушил владението върху дворното им място и попречил на обичайното използване на къщата им, тъй като пречатствал достъпа на слънчева светлина. На основание член 109 от Закона за собствеността жалбоподателите поискали от съда да постанови решение, с което да задължи съседите да възстановят предишното положение.

34. На 11 октомври 1993, по искане на жалбоподателите, Пловдивският районен съд спрял висящото производство до решаване на делото, образувано на основание Закона за териториално и селищно устройство. През 1998, след неговото приключване, производството между жалбоподателите и техните съседи било възобновено.

35. С решение от 11 януари 1999 Пловдивският районен съд отхвърлил иска на жалбоподателите.

36. Жалбоподателите подали жалба до Пловдивския окръжен съд.

37. Първото съдебно заседание пред този съд се състояло на 7 юни 2000. Съдът приел някои писмени доказателства и по искане на жалбоподателите назначил експертиза, която да установи степента, в която строежът в имота на съседите пречел на жалбоподателите да упражняват правото си на собственост.

38. Насроченото за 27 септември 2000 заседание не се състояло поради неявяване на вещото лице.

39. Следващото заседание се провело на 4 декември 2000. Съдът изслушал вещото лице и приел към доказателствата по делото изготвената от него експертиза. Един от ответниците поискал от съда да постави на вещото лице допълнителна задача. Съдът уважил искането въпреки възражението на жалбоподателите, но наложил

глоба на ответника за несвоевременно направено искане за събиране на доказателства.

40. На 1 март 2001 се провело съдебно заседание. Съдът изслушал вещото лице и приел допълнителното заключение. Един от ответниците поискал от съда да постави на вещото лице допълнителна задача. Въпреки възражението на жалбоподателите, съдът уважил молбата и отложил делото.

41. Последното заседание пред Пловдивския окръжен съд се провело на 9 май 2001. Съдът изслушал заключението на вещото лице и го приобщил към доказателствата под делото. След като изслушал становищата на страните по същество, съдът обявил, че ще се поизнесе с решение.

42. С решение от 11 август 2001 Пловдивският окръжен съд отменил решението на първоинстанционния съд и уважил иска на жалбоподателите.

43. На 18 октомври 2001 съседите на жалбоподателите подали касационна жалба до Върховния касационен съд.

44. На 12 декември 2002 се провело съдебно заседание. Съдът изслушал становищата на страните по същество и обявил, че ще се поизнесе с решение.

45. С решение от 16 юли 2003 Върховният касационен съд отменил решението на Пловдивския окръжен съд и върнал делото за ново разглеждане.

46. Заседанието, насрочено от Пловдивския окръжен съд за 24 ноември 2003, се отложило, тъй като един от ответниците бил болен и не могъл да се яви.

47. Друго съдебно заседание, насрочено за 16 февруари 2004, също било отложено, тъй като друг ответник бил болен и не се явил.

48. По последни сведения на страните (към 15 март 2004) производството все още било висящо пред Пловдивския окръжен съд. Заседание било насрочено за 19 април 2004.

III. ПРОИЗВОДСТВО СРЕЩУ ОБЩИНАТА НА ОСНОВАНИЕ ЗАКОНА ЗА ОТГОВОРНОСТТА НА ДЪРЖАВАТА ЗА ВРЕДИ, ПРИЧИНЕНИ НА ГРАЖДАНИ

49. След като Върховният административен съд обявил за нищожна заповедта, узаконяваща извършеното от съседите на жалбоподателите строителството (Вж. абзац 31 по-горе), на 11 януари 1999 жалбоподателите образували производство срещу Община Пловдив, претендирайки обезщетение за вреди от незаконните действия и бездействия на общината във връзка със строежа на техните съседи. Пловдивският окръжен съд отхвърлил иска на жалбоподателите, но сезираният с жалба Пловдивски апелативен съд, с решение от 3 април

2002, уважил иска им изцяло, присъждайки на всеки от тях по 5 000 български лева (BGN), заедно с лихва за забава, считано от 11 януари 1999. Общината обжалвала решението пред Върховния касационен съд. Съгласно приложимата разпоредба от Гражданския процесуален кодекс обаче, това решение, макар да било обжалвано, подлежало на изпълнение. На 20 май 2002 адвокатът на жалбоподателите поиска издаване на изпълнителен лист въз основа на решението и на 28 май 2002 такъв бил издаден. Изпълнителният лист бил представен на общината, но до март 2004 сумата все още не била изплатена. На 5 април 2004 Върховният касационен съд отменил решението на Пловдивския апелативен съд и му върнал делото. Производството все още е висящо.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 6, АЛИНЕЯ 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

50. Жалбоподателите се оплакват, че продължителността на производството на основание Закона за териториално и селищно устройство и производството за възстановяване на предишното положение със сила на пресъдено нещо на основание член 109 от Закона за собствеността е надхвърлила всякакъв разумен срок. Те се позовават на член 6, алинея 1 от Конвенцията, който в приложимата си част, гласи следното:

“Всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения ..., има право на ... гледане на неговото дело в разумен срок от ... съд ... tribunal...”

A. Продължителност на производството съгласно Закона за териториално и селищно устройство

1. Относим период

51. Относно началото на производството, Съдът отбелязва, че когато съгласно националното законодателство жалбоподателят е длъжен да изчерпи предварителна административна процедура преди да се обърне към съда, производството пред административния орган следва да се включи при преценката на срока на гражданското производство за целите на член 6 (*Вж. Кьониг с/у Германия*, решение от 28 юни 1978, Поредица А № 27, стр. 33-34, абзац 98 [*König v. Germany*, judgment of 28 June 1978, Series A no. 27, pp. 33-34, § 98], *Шутен и Мелдрум с/у Холандия*, решение от 9 декември 1994,

Поредица А № 304, стр. 25, абзац 62 [*Schouten and Meldrum v. the Netherlands*, judgment of 9 December 1994, Series A no. 304, p. 25, § 62], и *Вали с/у Франция*, решение от 26 април 1994, Поредица А № 289-А, стр. 17, абзац 33 [*Vallée v. France*, judgment of 26 April 1994, Series A no. 289-А, p. 17, § 33]).

52. В настоящия случай, на 7 септември 1992, преди съдебното производство, жалбоподателите подали възражения до компетентните общински органи срещу молбата на съседите им за узаконяване на строежа (*Вж.* абзац 13 по-горе). Съдът намира, че периодът, който следва да се вземе предвид, започва да тече от тази дата. Производството приключило на 30 март 1998 (*Вж.* абзац 32 по-горе). Поради това относимият период е пет години, шест месеца и двадесет и три дни, включващи процедурата пред общинските органи и две съдебни инстанции.

2. Разумност на продължителността на производството

53. Съдът следва да прецени разумността на продължителността на производството с оглед конкретните обстоятелства по делото и предвид критериите, установени в съдебната му практика, по-специално сложността на делото и поведението на жалбоподателите и съответните държавни органи. Залогът за жалбоподателите в спора също трябва да се има предвид (*Вж.*, наред с други решения, *Сюбман с/у Германия*, решение от 16 септември 1996, *Сборник с решения* 1996-IV, стр. 1172-73, абзац 48 [*Süßmann v. Germany*, judgment of 16 September 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV, pp. 1172-73, § 48] и *Фридлендер с/у Франция* [ГО], № 30979/96, абзац 43, ЕКПЧ 2000-VII [*Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII]).

54. Относно поведението на държавните органи, Правителството твърди, че производството пред Пловдивския окръжен съд не било неоснователно отлагано. Целта на всички отлагания била да се даде възможност на страните по-добре да защитят интересите си в делото. Що се отнася до производството пред Върховния (административен) съд, то продължило по-дълго време, тъй като този съд бил създаден със реформата на съдебната система. Имайки предвид големия брой висящи пред него дела, жалбата на жалбоподателите била разгледана в рамките на разумен срок.

55. Що се отнася до поведението на жалбоподателите, Правителството твърди, че същото е допринесло значително за забавата. По-специално, заседанията пред Пловдивския окръжен съд на 15 юли, 23 август и 29 декември 1993 били отложени поради исканията на жалбоподателите за конституиране на техните съседи като ответници, наред с Община Пловдив, и за назначаване на експертизи. Новите ответници – съседите на жалбоподателите –

причинили отлагане на заседанията от 11 април, 30 юни и 26 октомври 1994.

56. Жалбоподателите поддържат, че делото съвсем не било сложно. Според тях държавните органи били изцяло отговорни за забавата. По-специално, производството пред Пловдивския окръжен съд продължило повече от две години и три месеца, което в голяма степен се дължало на проявената от съда търпимост спрямо необоснованите искания на ответниците. Производството пред Върховния административен съд продължило повече от две години и пет месеца.

57. Позовавайки се най-вече на мотивите, с които Върховният административен съд обявил за нищожен акта за узаконяване от 18 март 1993 (*Вж.* абзац 31 по-горе), Съдът не счита, че делото се отличавало с някаква изключителна фактическа или правна сложност.

58. Относно поведението на жалбоподателите, Съдът отбелязва, че същите били причина за отлагане на заседанието от 15 юли 1993, на което поискали от съда да конституира нови ответници (приблизително един месец забава) (*Вж.* абзац 17 по-горе). Освен това жалбоподателите били отговорни за несвоевременното внасяне на държавната такса за обжалване (три седмици забава) (*Вж.* абзац 26 по-горе). Изглежда не е имало други периоди на забава по вина на жалбоподателите. По-специално, техните искания за експертизи били своевременни и очевидно относими към предмета на делото (*Вж.* абзаци 18 и 19 по-горе). Също така жалбоподателите не могат да бъдат упреквани за процесуалното поведение на ответниците.

59. Що се отнася до поведението на компетентните държавни органи, Съдът счита, че производството пред Пловдивския окръжен съд се движело в разумни срокове. За разлика от него, в рамките на производството пред Върховния (административен) съд е имало продължителен период на процесуално бездействие. Жалбоподателите внесли държавната такса за обжалване на 11 септември 1995, като по този начин привели жалбата си в съответствие със законовите изисквания, докато първото заседание се състояло едва на 12 януари 1998 (*Вж.* абзаци 26-30 по-горе). Без съмнение този интервал от време в голяма степен се дължал на реформата на съдебната система, но Съдът, без да пренебрегва неизбежната забава, резултат от реформата, отбелязва, че държавите по принцип са длъжни да организират правните си системи по начин, който да гарантира спазване на изискванията на член 6, алинея 1, включително това за гледане на делото в разумен срок (*Вж. Гуинхо с/у Португалия*, решение от 10 юли 1984, Поредица А № 81, стр. 16, абзац 38 [*Guincho v. Portugal*, judgment of 10 July 1984, Series A no. 81, p. 16, § 38] и, като по-ново решение, *Кръстанов с/у България*, № 50222/99, абзац 74, 30 септември 2004 [*Krastanov v. Bulgaria*, no. 50222/99, § 74, 30 September 2004]).

60. В заключение, макар цялата продължителност на производството *сама по себе си* да не изглежда прекомерна, Съдът счита, че в рамките на производството пред Върховния (административен) съд е имало дълъг период на бездействие. При тези обстоятелства, би било уместно да се вземе предвид залогът за жалбоподателите (*Вж. Хаджикостова с/у България*, № 36843/97, абзац 35, 4 декември 2003 [*Hadjikostova v. Bulgaria*, no. 36843/97, § 35, 4 December 2003]). Отбелязвайки, че производството се отнасяло до законността на строеж, който сериозно възпрепятствал ползването от жалбоподателите на жилището им, Съдът е на мнение, че държавните органи е следвало да проявят повече усърдие при разглеждане на техния случай (*Вж.*, като пример за противното, *Хаджикостова*, цитирано по-горе, абзац 36).

61. Ето защо е налице нарушение на член 6, алинея 1 от Конвенцията.

Б. Продължителност на производството на основание член 109 от Закона за собствеността

1. Относим период

62. Производството започнало на 28 април 1993 (*Вж.* абзац 33 по-горе). На 15 март 2004, датата на последните сведения от страните, то все още било висящо пред Пловдивския окръжен съд (*Вж.* абзац 48 по-горе). Към този момент производството вече продължавало десет години, десет месеца и седемнадесет дни и било разглеждано от четири съдилища.

2. Разумност на продължителността на производството

63. Приложимите критерии относно преценката дали производството е било проведено в рамките на разумен срок, бяха изложени в абзац 53 по-горе.

64. Правителството не представя становище във връзка с това производство.

65. Жалбоподателите не излагат допълнителни съображения.

66. Според Съда делото не се е характеризирало с изключителна правна сложност. Налице била известна фактическа сложност, доколкото съдилищата трябвало да установят, чрез експертизи, степента, в която сградата, издигната от съседите на жалбоподателите, препятствала мирното ползване на собствеността им. Тази сложност на делото обаче не обяснява изцяло бавното му разглеждане.

67. От данните по делото не личи жалбоподателите да са били причина за някакво отлагане.

68. Относно поведението на държавните органи, Съдът отбелязва, че между 1993 и 1998 производството било спряно до решаване на делото, образувано на основание Закона за териториално и селищно устройство, което очевидно имало преюдициално значение за изхода на производството (*Вж.* абзац 34 по-горе). Съдът няма за задача да преценява дали е съществувала достатъчна връзка между двете производства и дали разглежданото производство правилно е било спряно, тъй като, по принцип, вътрешните съдилища установяват фактите и тълкуват и прилагат националното право. Съдът не следва да се намесва в тяхната преценка, освен ако жалбоподателите не успеят да докажат наличие на произволни действия. Нито пък може да установи, че система, която предвижда зависимост на едно гражданско дело от друго, при условие, че двете се отнасят до еднакви или свързани факти, *сама по себе си* противоречи на изискванията на член 6 от Конвенцията (*Вж.*, *mutatis mutandis*, *Джангозов с/у България*, № 45950/99, абзац 38, 8 юли 2004 [*Djangozov v. Bulgaria*, no. 45950/99, § 38, 8 July 2004] и *Тодоров с/у България*, № 39832/98, абзац 48, 18 януари 2005 [*Todorov v. Bulgaria*, no. 39832/98, § 48, 18 January 2005]). Съдът отбелязва обаче, че след като разглежданото производство било спряно, са настъпили необосновани забавяния в хода на преюдициалното производство (*Вж.* абзац 59 по-горе). Това, от своя страна, удължило срока на разглежданото производство.

69. Впоследствие, след възобновяване на производството, настъпил продължителен период на бездействие между 11 януари 1999, датата, на която Пловдивският районен съд постановил решението си (*Вж.* абзац 35 по-горе), и 7 юни 2000, датата на първото заседание на Пловдивския окръжен съд (*Вж.* абзац 37 по-горе). Следващите заседания на Пловдивския окръжен съд се провели през редовни интервали от време (*Вж.* абзаци 37-41 по-горе). Съдът отбелязва обаче, че в два случая Пловдивският окръжен съд поставил допълнителни задачи на вещото лице, което довело до отлагане на две заседания (*Вж.* абзаци 39 и 40 по-горе). Това е могло да се избегне ако съдът, от самото начало, бил указал на страните да формулират задачите си към вещото лице по изчерпателен и достатъчно точен начин. Освен това, Съдът отбелязва, че е имало период на процесуално бездействие от повече от една година преди делото да бъде насрочено пред Върховния касационен съд (*Вж.* абзаци 43 и 44 по-горе).

70. На последно място, Съдът напомня, че решението на Пловдивския окръжен съд е било отменено и че делото все още е висящо пред националните съдилища.

71. В светлината на установените в съдебната му практика критерии и имайки предвид най-вече общата продължителност на делата, залога за жалбоподателите и забавянията по вина на

държавните органи, Съдът намира, че продължителността на производството не отговаря на изискванията за разумен срок.

72. Ето защо е налице нарушение на член 6, алинея 1 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1

73. Жалбоподателите се оплакват също така, че продължителността на двете производства позволила на техните съседи да завършат строителството и по този начин да препятстват достъпа на слънчева светлина до къщата им. Те се позовават на член 1 от Протокол № 1, който гласи следното:

“Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своята собственост. Никой не може да бъде лишен от своята собственост освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Преходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на собствеността в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

74. Предвид обстоятелствата по делото, Съдът не счита за необходимо да разглежда оплакването на основание член 1 от Протокол № 1 (*Вж. Знаги с/у Италия*, решение от 19 февруари 1991, Поредица А № 194-С, стр. 47, абзац 23 [*Znaghi v. Italy*, judgment of 19 February 1991, Series A no. 194-C, p. 47, § 23], *Шредер с/у Австрия*, № 38536/97, абзац 24, 13 декември 2001 [*Schreder v. Austria*, no. 38536/97, § 24, 13 December 2001], и *Крониц с/у Полша*, № 77746/01, абзац 37, 25 февруари 2003 [*Kroenitz v. Poland*, no. 77746/01, § 37, 25 February 2003]).

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

75. Член 41 от Конвенцията гласи следното:

“Ако съдът установи, че е имало нарушение на конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на високодоговарящата страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевшата страна.”

A. Вреди

75. Жалбоподателите претендират всеки по 10 000 евро (EUR) като обезщетение за неимуществени вреди. Те твърдят, че прекомерната

продължителност на производството им е причинила тревога, която допълнително се задълбочила поради обстоятелството, че продължителността на производството позволила на съседите им да завършат строежът, възпрепятстващ ползването на тяхната собственост. Освен това, вторият жалбоподател твърди, че изпаднал в депресия, резултат от продължилото години наред производство. Жалбоподателите се позовават на редица приключили неотдавна дела, които били заведени поради прекомерна продължителност на вътрешни процедури и по които било присъдено справедливо обезщетение.

76. Познавайки се на практиката на Съда по предходни дела срещу България относно липсата на разумен срок, Правителството поддържа, че претенцията е преувеличена и прекомерна. То счита, че размерът на обезщетението следва да отговаря на стандарта на живот в България. То твърди също така, че продължителността на производствата, предмет на жалбата, не е в причинно-следствена връзка със здравословното състояние на вторият жалбоподател.

77. Съдът счита за основателно да приеме, че жалбоподателите са претърпели тревоги и притеснения поради необоснованата продължителност на двете производства, предмет на оплакването. Вземайки предвид обстоятелствата по делото и решавайки по справедливост, Съдът присъжда на всеки от жалбоподателите сумата от 3 500 евро, заедно с евентуалните данъци и такси върху тази сума.

Б. Съдебни разноски

78. Жалбоподателите претендират сума от 369.43 евро, представляваща изплатени адвокатски възнаграждения и разноски във връзка с вътрешните процедури, и сума от 1 204 евро, представляваща изплатени адвокатски възнаграждения и разноски, направени в рамките на производството в Страсбург. Те представят договори за правна помощ с адвокатите им, в които се посочва размерът на адвокатските възнаграждения, график за изработени часове във връзка с производството в Страсбург, пощенски разписки, банкови платежни нареждания за съдебни такси и договори за преводачески услуги. Жалбоподателите молят част от претендираната от тях сума за представителството им след 9 април 2001 (976 евро) да бъде платена пряко на адвокат М. Екимджиев, поел защитата им на тази дата.

79. Правителството заявява, че след като решението по делото, образувано на основание Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани, бъде постановено и влезе в сила, ще предостави на Съда препис от него.

80. Съдът отбелязва, че адвокатските възнаграждения и разноските, претендирани във връзка с вътрешните процедури, са свързани с

представителството на жалбоподателите в тези процедури. Посочените възнаграждения и разходи не представляват необходими разноси, извършени с оглед обезщетяване за установените в настоящото производство нарушения на Конвенцията (*Вж. Николова с/у България* [ГО], № 31195/96, абзац 79, ЕКПЧ 1999-II [*Nikolova v. Bulgaria* [GC], no. 31195/96, § 79, ECHR 1999-II] и *Е.М.К. с/у България*, № 43231/98, абзац 153, 18 януари 2005 [*Е.М.К. v. Bulgaria*, no. 43231/98, § 153, 18 January 2005])).

81. По отношение на претендираните във връзка с производството в Страсбург суми, имайки предвид всички релевантни фактори и приспадайки 685 евро, получени като правна помощ от Съвета на Европа, Съдът присъжда 500 евро съдебни разноси, заедно с евентуалните данъци и такси върху тази сума. От тази сума 200 евро следва да се изплатят на самите жалбоподатели и 300 евро на техния адвокат, г-н М Екимджиев.

В. Лихва за забава

82. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процента.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Приема*, че е налице нарушение на член 6, алинея 1 от Конвенцията във връзка с продължителността на производството съгласно Закона за териториално и селищно устройство;
2. *Приема*, че е налице нарушение на член 6, алинея 1 от Конвенцията във връзка с продължителността на производството на основание член 109 от Закона за собствеността;
3. *Приема*, че не е необходимо да се произнася относно оплакването на основание член 1 от Протокол № 1;
4. *Приема*
 - (а) че държавата-ответник следва да заплати на жалбоподателите, в срок от три месеца от влизането в сила на решението съгласно член 44, алинея 2 от Конвенцията, следните суми, като легова равностойност по курса, приложим в деня на плащането:

(i) 3 500 EUR (три хиляди и петстотин евро) като обезщетение за неимуществени вреди на първия жалбоподател и 3 500 EUR (три хиляди и петстотин евро) – на втория жалбоподател;

(ii) 500 EUR (петстотин евро) съдебни разноси, от които 200 EUR (двеста евро), платими по банковата сметка на жалбоподателите и 300 EUR (триста евро) платими по банковата сметка на адвоката на жалбоподателите, г-н М Екимджиев, в България;

(iii) евентуалните данъци и такси върху тези посочените по-горе суми;

(б) че от изтичането на упоменатия по-горе тримесечен срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочените суми в размер на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка през срока на неизпълнение, увеличена с три процента;

5. *Отхвърля* остатъка от претенцията на жалбоподателите за справедливо удовлетворение.

Изготвено на английски език и съобщено писмено на 24 март 2005, в съответствие с член 77, алинеи 2 и 3 от Правилника на Съда.

Сорен НИЛСЕН
Секретар

Кристос РОЗАКИС
Председател